

Toelichting bij het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht

*Herstel en sanctie als constructieve reacties
op delicten gepleegd door minderjarigen*

Studiedag GI – HCA

VAC Hasselt

Maandag 16 oktober 2017

Indeling workshop

1. **Korte toelichting verloop van het traject en huidige stand van zaken**
2. **Uiteenzetting met focus op gemeenschapsinstellingen en HCA-diensten**
3. **Gedachtenwisseling: Vragen – bedenkingen – aandachtspunten - voorstellen voor verbetering/oplossing**

1. Verloop traject en stand van zaken

Maatschappelijk debat

- ↳ **Conceptnota Vlaamse Regering** van 20 maart 2015 als vertrekpunt
- ↳ **Omgevingsanalyse** interuniversitair consortium
- ↳ Brede samenstelling van relevante professionele **stakeholders**
- ↳ **Volwaardige inbreng van jongeren en ouders** via 'parallel spoor' i.s.m. vzw Cachet en vzw Ouderparticipatie
- ↳ 6 opeenvolgende **werkgroepen**: discussienota en besluittekst per werkgroep

Opmaak regelgevende ontwerp teksten

- ∩ Vertaling van de 6 besluitteksten naar een eerste **voorontwerp van decreet**
- ∩ Politieke aftoetsing binnen **interkabinettenwerkgroepen** (IKW's)
- ∩ Aanvraag advies Inspectie van Financiën en Begroting
- ∩ Agendering op de Vlaamse Regering voor **eerste principiële goedkeuring** m.o.o. aanvraag advies Strategische Adviesraad WVG (SAR WVG) en Vlaamse Jeugdraad – 14 juli 2017

Vervolg legistische weg decreet

- ∩ Verwerking adviezen
- ∩ Agendering op de Vlaamse Regering voor **tweede principiële goedkeuring** m.o.o. aanvraag advies Raad van State (RvSt) – december 2017
- ∩ Verwerking advies RvSt – Februari 2018
- ∩ Agendering op de Vlaamse Regering voor **derde principiële goedkeuring** m.o.o. indiening in Vlaams Parlement – maart 2018
- ∩ Geplande datum van inwerkingtreding 1 januari 2019: gefaseerde inwerkingtreding is mogelijk

Legistische weg uitvoeringsbesluit

∩ **3 werkgroepen** worden opgestart

- Werkgroep 1 – privaat aanbod, inclusief HCA
- Werkgroep 2 – maatregelen en sancties
- Werkgroep 3 – gesloten kader, inclusief gesloten zorg

∩ Timing **eerste ontwerp van uitvoeringsbesluiten**: voorjaar 2018

2. Jeugd- delinquentie- recht:

focus op GI en HCA

Jeugddelinquentierecht - Nieuwe terminologie (1)

- 📄 **Jeugddelinquentierecht** = gehanteerde term in de ontwerp teksten wanneer we het hebben over minderjarigen die feiten plegen en het regelgevend kader dat in opmaak is.
- 📄 **Jeugddelict** = de gehanteerde term in de ontwerp teksten. Vervangt de term 'als misdrijf omschreven feit' (MOF).
- 📄 **Reactie** = de overkoepelende term wanneer we in zijn algemeenheid verwijzen naar het maatschappelijke antwoord op een normovertreding door een minderjarige.

Jeugddelinquentierecht - Nieuwe terminologie (2)

- ⌚ **Maatregel** = gehanteerde term in de ontwerp teksten wanneer we het hebben over reacties tijdens de voorlopige rechtspleging (*voorlopige fase*).
- ⌚ **Sanctie** = gehanteerde term in de ontwerp teksten wanneer we het hebben over reacties tijdens de definitieve rechtspleging (*fase ten gronde*)
- ⌚ **Positief project** = de reactie waar we zoveel als mogelijk het initiatief vanuit de jongere laten komen

Jeugddelinquentierecht – Toepassingsgebied

📄 Plegen van de feiten

- Ondergrens is twaalf jaar: minimale leeftijd op ogenblik plegen feiten
- Bovengrens is achttien jaar: maximale leeftijd op ogenblik plegen feiten

📄 Duur reacties

- Bovengrens is 23 jaar: leeftijd tot welke de opgelegde reactie maximaal kan duren
 - 1 uitzondering: langdurige sanctie (7 jaar voor 17-jarige is tot uiterlijk 25 jaar)

Jeugddelinquentierecht - Verantwoordelijkheid

∩ **Verantwoordelijkheid van jongeren als vertrekpunt**

- Jongeren uitdrukkelijker beschouwen en benaderen als verantwoordelijke jonge mensen

∩ **Herstelgericht werken**

- Mogelijk in alle stadia van de procedure
- Centralere plaats voor het slachtoffer
- Actieve betrokkenheid van opvoedingsverantwoordelijken

Jeugddelinquentierecht – Duidelijke, snelle, constructieve en herstelgerichte reacties (1)

∩ Duidelijkheid

- Normbevestiging als eerste finaliteit
- Specifiek en gedifferentieerd aanbod aan reacties n.a.v. plegen van een delict
- Proportionele reacties met vooraf gekende maximale duur

∩ Snelheid

- Kort op de bal spelen
- Respect voor vermoeden van onschuld

Jeugddelinquentierecht – Duidelijke, snelle, constructieve en herstelgerichte reacties (2)

∩ **Constructief**

- Maximale ruimte voor eigen inbreng en actieve participatie
- Tegemoetkomen aan de belangen en behoeften van alle betrokken partijen
- Rekening houden met de mogelijkheden, beperkingen en (draag)kracht van alle betrokkenen

∩ **Herstelgericht**

- Relaties en schade herstellen
- Mogelijk in elk stadium van de procedure

Jeugddelinquentierecht – Gedifferentieerd aanbod van reacties (1)

∩ Op niveau van het openbaar ministerie

- Waarschuwingsbrief – herinnering aan de wet - bemiddeling – positief project (max. 30u)

∩ Op niveau jeugdrechtbank

- Bemiddeling – positief project (max. 60u tijdens voorlopige rechtspleging en max. 220u tijdens definitieve rechtspleging) – ambulante reactie – voorwaarden – gesloten oriëntatie (max. 1 maand) - gesloten begeleiding in een gemeenschapsinstelling voor 3/6/9 maanden

Jeugddelinquentierecht – Gedifferentieerd aanbod van reacties (2)

∩ Op niveau jeugdrechtbank maar enkel tijdens definitieve rechtspleging

- Berispen – vaststelling dat uitgevoerde maatregel als sanctie volstaat – gesloten begeleiding in een gemeenschapsinstelling voor maximaal 7 jaar – uithandengeving - gesloten zorg (geestesstoornis)
- Moderne technologieën die (elektronisch) toezicht vanop afstand mogelijk maken **mét begeleiding** als modaliteit of ter ondersteuning van een sanctie

Jeugddelinquentierecht – toevertrouwen aan een gemeenschapsinstelling

∩ Doelgroep en werking GI

- = primair en in hoofdzaak (vermoedelijke) delictplegers
 - = voor VOS enkel nog toegankelijk voor time-out van veertien dagen
- = vanaf 14 jaar
 - = zeer uitzonderlijk voor 12- en 13-jarigen die welbepaalde delicten pleegden

∩ Exclusief gesloten

∩ Is een vrijheidsberovende reactie

∩ Eerste finaliteit is geen hulpverlening

∩ Start in een aparte afdeling van een GI i.f.v. een gesloten oriëntatie

∩ Gemoduleerd aanbod

Jeugddelinquentierecht – Gesloten oriëntatie

- ⌚ **De start** voor elke (vermoedelijke) delictpleger waarbij nood aan gesloten begeleiding in beeld komt
- ⌚ **Maximale** verblijfsduur van **één maand**
- ⌚ **Multidisciplinair onderzoek** i.f.v. bepalen of (verdere) geslotenheid zinvol of wenselijk
- ⌚ **Resulteert in een oriëntatieverslag** dat als advies aan de jeugdrechtbank wordt bezorgd

Jeugddelinquentierecht – Gesloten begeleiding in een gemeenschapsinstelling (1)

- ↳ **Gemoduleerd aanbod**
- ↳ **Gesloten begeleiding van 3 – 6 – 9 maanden**
- ↳ **Gesloten begeleiding van maximaal 7 jaar**
 - In principe vanaf leeftijd van 16 jaar
 - In principe uiterlijk tot leeftijd van drieëntwintig jaar
 - Uitzonderlijk
 - tussen 14 en 16 jaar – max. 5 jaar
 - tussen 12 en 14 jaar – max. 2 jaar
 - Voor 17-jarigen max. tot 25 jaar

Jeugddelinquentierecht – Gesloten begeleiding in een gemeenschapsinstelling (2)

Uithandengeving

- Behoud systeem overeenkomstig artikel 57bis Jeugdwet
- 2 aanpassingen:
 - Cumulatieve voorwaarde: reeds een gesloten maatregel of sanctie opgelegd hebben gekregen + het gepleegde feit komt voor in de voorziene lijst van feiten
 - Toevoeging aan de bestaande lijst van zgn. ‘terror-misdrijven’

Gesloten zorg

- = aanwezigheid van een geestesstoornis op het ogenblik van de beoordeling van de feiten

Jeugddelinquentierecht – Kritische factoren bij toekomstige werking GI

↳ **Randvoorwaarden GI enkel gesloten + voor delictplegers**

- Uitbouw gesloten aanbod privaat + garanderen toegang

↳ **Gesloten oriëntatie**

- Afstemming opdracht Sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulpverlening

↳ **Traject**

- Waarborgen naadloze overgang reactie op delict en VOS
- Combinatie GI en vervolgaanbod

Jeugddelinquentierecht – Recht op jeugdhulp

∩ De reactie op het delict

- = herbevestigen van de norm
- ≠ antwoord bieden op een hulpvraag van de minderjarige

∩ Een reactie op het delict

- = ook mogelijk voor jongeren met complexe en meervoudige problemen
- ≠ mogelijk voor jongeren waarbij sprake is van een geestesstoornis

∩ De reactie op het delict staat het bieden van jeugdhulp niet in de weg

Jeugddelinquentierecht – HCA (?)

Seponering onder voorwaarden – Artikel 10

- De Procureur des Konings kan voorwaarden verbinden aan de seponering. Het bewijs van de naleving van de voorwaarden wordt op bepaalde tijdstippen geleverd door de diensten die de bevoegde overheden daarvoor hebben aangewezen.
- De Vlaamse Regering bepaalt welke diensten instaan voor de opvolging van de voorwaarden en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

Jeugddelinquentierecht – HCA (?)

Voorwaarden opleggen – Artikel 22

- De jeugdrechtbank kan een minderjarige voorwaarden opleggen. De minderjarige aan wie voorwaarden worden opgelegd is onderworpen aan een begeleiding van een dienst. Deze diensten brengen verslag uit over de begeleiding en de naleving van de voorwaarden.
- De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van de diensten die instaan voor de begeleiding, ondersteuning en opvolging van de voorwaarden en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

Jeugddelinquentierecht – HCA (?)

De bemiddeling – Artikel 11 + 19 + 29

- Verplichting voor Procureur des Konings om aanbod te doen van bemiddeling, mogelijkheid in hoofde van de jeugdrechtbank.
- De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van de diensten die instaan voor begeleiding en ondersteuning van de bemiddeling en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.
- De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de advisering, de organisatie en de werking van de diensten die instaan voor de advisering, alsook de wijze waarop de kwaliteit van hun dienstverlening wordt geëvalueerd.

Jeugddelinquentierecht – HCA (?)

- **Het positief project** – Artikel 12 + 20 + 31
 - De Procureur des Konings en de jeugdrechtbank kunnen aan een minderjarige het aanbod doen om een positief project uit te voeren. Een positief project is een opleiding, een taak, een dienst of de deelname aan een georganiseerde activiteit, die begeleid wordt door een dienst en die bijdraagt aan het herstel van de gevolgen van het jeugddelict.
 - Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van **de diensten die instaan voor begeleiding en ondersteuning van het positief project** en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd.

Jeugddelinquentierecht – HCA (?)

- **Delictgericht werken met ouders en opvoedingsverantwoordelijken** – Artikel 26
 - Als de jeugdrechtbank een maatregel oplegt aan minderjarige, kan ze ook opleggen dat ook met de ouders of de opvoedingsverantwoordelijken delictgericht moet gewerkt worden.
 - De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van erkenning van **de diensten die instaan voor begeleiding en ondersteuning van het delictgericht werken met ouders en opvoedingsverantwoordelijken** en bepaalt de nadere regels voor de organisatie, de samenstelling, de werking, alsook de wijze waarop hun werking en de kwaliteit van hun dienstverlening worden geëvalueerd. De Vlaamse Regering kan hiervoor **specifieke programma's erkennen en de toegankelijkheid tot die programma's bepalen**.

Jeugddelinquentierecht – Kritische factoren bij toekomstige werking HCA

- ↳ **Positief project met inhoudelijke invulling door Procureur des Konings/jeugdrechtster**
 - Uitholling idee achter positief project, nl. eigen initiatief minderjarige bevorderen?

- ↳ **Randvoorwaarden (uitbreiding) takenpakket/aantal tussenkomsten**
 - Duidelijk regelgevend kader i.f.v. de verschillende opdrachten
 - Voldoende middelen en capaciteit
 - Verhouding Sociale dienst Gerechtelijke jeugdhulpverlening moet helder zijn

- ↳ **Traject jongere**
 - Samenwerking GI en HCA

3. Gedachte- wisseling

